

2024

Календар використання добрих

Запрошуємо вас долучитись до нашої фермерської
фейсбук спільноти

Дізнайтесь більше про ці та інші екологічні аспекти для
сталого розвитку сільського господарства на нашому онлайн-
курсі «Екопрактики для сільського господарства та громад»

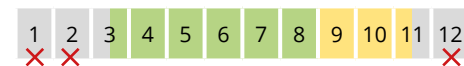
Детальніше про ці та інші правила управління добривами
у сільському господарстві дізнайтесь у Кодексі кращих
сільськогосподарських практик

Періоди, в які внесення органічних добрив є небажаними

Рідкі органічні добрива

📅 15 листопада – 15 березня

Тверді органічні добрива — Посівні площі

📅 1 червня – 31 липня
15 листопада – 15 березня

Періоди, в які внесення мінеральних азотних добрив є небажаним

Сульфат амонію

📅 1 грудня – 1 березня
1 червня – 30 вересня

Хлористий амоній

📅 1 грудня – 1 березня
1 червня – 30 вересня

Рідкий (безводний) аміак

📅 1 грудня – 1 березня
1 червня – 31 серпня

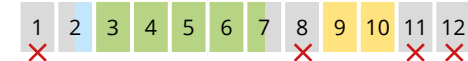
Аміачна вода

📅 1 грудня – 1 лютого
1 червня – 31 серпня

Натрієва/кальцієва/аміачна селітра

📅 15 липня – 1 вересня
1 листопада – 15 лютого

Сечовина (карбамід)

📅 15 липня – 30 вересня
1 грудня – 15 лютого

КАС (карбамід-аміачна суміш)

📅 15 липня – 30 вересня
1 грудня – 15 лютого

2
0
2
4

СІЧЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ЛЮТИЙ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

БЕРЕЗЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

КВІТЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ТРАВЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

ЧЕРВЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

ЛИПЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

СЕРПЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ВЕРЕСЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ЖОВТЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ЛИСТОПАД

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ГРУДЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Запрошуємо вас долучитись до нашої фермерської фейсбук спільноти

Кодекс кращих сільськогосподарських практик

Відкритий онлайн-курс «Екопрактики для сільського господарства та громад»

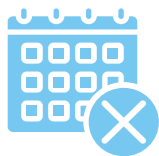
Кращі сільськогосподарські практики управління добривами дозволяють підвищити ефективність їх використання, а значить зменшити потреби та витрати на агрохімікати. Та не менш важливо це зменшить забруднення підземних та поверхневих вод нітратами й іншими елементами, які потрапляють у водойми через нераціональні практики застосування агрохімікатів.

З чого почати управління добривами у господарстві та на рівні громад?

Ступінь засвоєння поживних елементів з добрив та рівень втрат цих речовин в сільському господарстві залежить від багатьох чинників. Плануючи свій господарський сезон враховуйте:

- рельєф вашої місцевості та близькість водних об'єктів
- ґрунти та природно-кліматичні умови
- культури які плануєте вирощувати

Правила щодо забезпечення родючості ґрунтів та застосування окремих агрохімікатів

Періоди, під час яких внесення добрив у ґрунт є небажаним

Внесення добрив на полях, розташованих на крутих схилах, у перезволожений, підтоплений, затоплений чи вкритий снігом ґрунтах

Умови внесення добрив у ґрунт поблизу водних об'єктів

Правила зберігання гною у вразливих зонах до (накопичення) нітратів

Річна норма внесення азоту (кг/га діючих речовин)

Позначення З — західний
П — правобережний
Л — лівобережний
💧 — на зрошувальних землях

Культура	Полісся	Лісостеп			Степ
		З	П	Л	
Зернові					
Пшениця озима	140	140	130	120	100
		💧 160			💧 160
Жито озиме	120	120	100	90	80
Ячмінь ярий	100	100	80	80	70
Кукурудза на зерно	120	120	100	100	80
		💧 170			💧 170
Овес	100	100	80	80	60
Просо	90	90	70	70	50
Гречка	80	80	70	70	60
Горох	60	60	50	50	40
Соняшник	90	90	90	90	80
Рис	-	-	-	-	💧 160
Трав'яні, кормові					
Кормові коренеплоди	170	170	165	165	160
		💧 160			💧 170

Процедури використання добрив, що мінімізують вимиванню сполук азоту у водні об'єкти

Управління використанням земель, включаючи сівозміни, їх оптимальне співвідношення та підтримання якості ґрунту

Підтримання мінімального рослинного покриття впродовж (дощових) періодів

Планування внесення добрив та ведення обліку їх застосування

Застосування добрив на зрошуваних територіях

СІЧЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ЛЮТИЙ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Кукурудза на силос	140	140	120	120	100
		💧 150			💧 165
Однорічні трави	140	140	120	120	90
Злакові багаторічні трави	120	120	100	100	80
		💧 120			💧 100
Бобові багаторічні трави	60	60	50	50	50
		💧 80			💧 60
Сіножаті	150	150	100	100	80
Пасовища	160	160	150	150	100
Овочеві					
Буряки цукрові	160	160	150	150	140
		💧 160			💧 170
Картопля	130	130	100	100	80
		💧 120			💧 100
Томати	100	100	80	80	70
		💧 120			💧 120
Огірки	120	120	120	120	110
		💧 120			💧 120
Морква	130	130	120	120	100
Капуста	140	140	140	140	130
		💧 120			💧 140
Цибуля	110	110	100	100	92
		💧 90			💧 120
Буряки столові	120	120	100	100	80

Запрошуємо вас долучитись до нашої фермерської фейсбук спільноти

Кодекс кращих сільськогосподарських практик

Відкритий онлайн-курс «Екопрактики для сільського господарства та громад»

Коефіцієнти використання сільськогосподарськими культурами елементів живлення з мінеральних й органічних добрив, %

Добриво	Рік використання	Культура	Азот (нітроген) N	Фосфор P ₂ O ₅	Калій K ₂ O
Мінеральні	Перший рік	Зернові 	40–60% 	18–20% 	40–60%
		Просапні 	50–65% 	18–22% 	40–55%
		Овочеві 	50–70% 	20–25% 	60–70%
	Другий рік	Усі культури	10% 	15% 	10%

Весняно-літня норма внесення азоту (кг/га діючих речовин)

Позначення З — західний
П — правобережний
Л — лівобережний

Культура	Полісся	Лісостеп			Степ
		З	П	Л	
Зернові					
Пшениця озима	100	100	100	90	70
Жито озиме	90	90	80	90	60
Ячмінь ярий	100	100	80	80	20
Кукурудза на зерно	120	120	100	70	20
Овес	100	100	80	60	20
Просо	90	90	70	70	20
Гречка	80	80	70	70	20
Горox	60	60	50	50	20
Соняшник	90	90	90	60	20
Трав'яні та кормові					
Кормові коренеплоди	170	170	90	75	30
Кукурудза на силос	140	140	120	60	20
Однорічні трави	140	140	120	90	-

Органічні
(гній,
компост)

Перший
рік

Зернові

20–30%

25–35%

50–60%

Просапні,
овочеві

30–40%

35–45%

60–70%

Другий
рік

Усі культури

12–15%

15%

25%

Не всі поживні речовини, що вносяться в землю споживаються рослинами. Різні культури споживають різну частку поживних елементів, ба більше — з року в рік одні й ті ж культури споживають елементи добрив в різній кількості.

Злакові багаторічні трави	120	120	100	100	80
Бобові багаторічні трави	60	60	50	50	50
Сіножаті	150	150	100	100	80
Пасовища	160	160	150	150	100
Овочеві					
Буряки цукрові	160	160	90	70	50
Картопля	130	130	100	40	20
Томати	100	100	80	80	70
Огірки	120	120	120	120	80
Морква	130	130	120	90	30
Капуста	140	140	140	90	40
Цибуля	110	110	100	100	30
Буряки столові	120	120	100	100	-

БЕРЕЗЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

КВІТЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ТРАВЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Запрошуємо вас долучитись до нашої фермерської фейсбук спільноти

Кодекс кращих сільськогосподарських практик

Відкритий онлайн-курс «Екопрактики для сільського господарства та громад»

Культура	Полісся			Лісостеп				Степ, Степ посушливий, Сухостепова зона				
	норма азоту, кг/га діючих речовин											
	осіня	весняно-літня	всього		осіня	весняно-літня	всього	на зрошувальних	осіня	весняно-літня	всього	на зрошувальних
Зернові												
Пшениця озима	40	100	140	З Л	40 30	100 100	140 130	160	30	70	100	160
Жито озиме	30	90	120	З Л	30 20	90 80	120 100	-	20	60	80	-
Ячмінь ярий	-	100	100	З П, Л	-	100 80	100 80	-	50	20	70	-
Кукурудза на зерно	-	120	120	З П Л	- 30	120 100	120 100	170	60	20	80	170
Овес	-	100	100	З П Л	- 20	100 80	100 80	-	40	20	60	-
Просо	-	90	90	З П, Л	-	90 70	90 70	-	30	20	50	-
Гречка	-	80	80	З П, Л	-	80 70	80 70	-	40	20	60	-
Горох	-	60	60	З П, Л	-	60 50	60 50	-	20	20	40	-
Соняшник	-	90	90	З П Л	- 30	90 90	90 90	-	60	20	80	-
Трав'яні, кормові												

екодія
ecoaction.org.ua

Рекомендації з прийомів застосування добрив

Періоди, в які внесення добрива є небажаним

Сульфат амонію

📅 1 грудня – 1 березня
1 червня – 30 вересня

До посіву навесні або восени, але не раніше як середньодобова температура буде нижче +10 °С, що сприятиме гальмуванню перебігу процесу нітрифікації.

Хлористий амоній

📅 1 грудня – 1 березня
1 червня – 30 вересня

Восени на ґрунтах з нейтральною або лужною реакцією середовища під зяблевий обробіток ґрунту в основне внесення.

Рідкий (безводний) аміак

📅 1 грудня – 1 березня
1 червня – 31 серпня

Восени, але не раніше як середньодобова температура буде нижче +10 °С. Вносять спеціальними машинами з заробленням на глибину не менше 10–12 см на суглинкових і глинистих ґрунтах, на легких ґрунтах на глибину до 14–18 см з метою зменшення втрат нітрогену. Можливе внесення в основне удобрення весною, але не менше як за тиждень до посіву культури.

Аміачна вода

📅 1 грудня – 1 лютого
1 червня – 31 серпня

Кормові коренеплоди	-	170	170	З П Л	- 75 90	170 90 75	170 165 165	160	130	30	160	170
Кукурудза на силос	-	140	140	З П Л	- - 60	140 120 60	140 120 120	150	80	20	100	165
Однорічні трави	-	140	140	З П Л	- - 30	140 120 90	140 120 120	-	90	-	90	-
Злакові багаторічні трави	-	120	120	З П, Л	- -	120 100	120 100	120	-	80	80	100
Бобові багаторічні трави	-	60	60	З П, Л	- -	60 50	60 50	80	-	50	50	60
Сіножаті	-	150	150	З П, Л	- -	150 100	150 100	-	-	80	80	-
Пасовища	-	160	160	З П, Л	- -	160 150	160 150	-	-	100	100	-
Овочеві												
Буряки цукрові	-	160	160	З П Л	- 60 80	160 90 70	160 150 150	160	90	50	140	170
Картопля	-	130	130	З П Л	- - 60	130 100 40	130 100 100	120	60	20	80	100
Томати	-	100	100	З П, Л	- -	100 80	100 80	120	-	70	70	100
Огірки	-	120	120	З, П, Л	-	120	120	90	30	80	110	120
Морква	-	130	130	З П Л	- - 30	130 120 90	130 120 120	-	70	30	100	-
Капуста	-	140	140	З, П Л	- 50	140 90	140 140	120	90	40	130	140
Цибуля	-	110	110	З П, Л	- -	110 100	110 100	90	60	30	92	120
Буряки столові	-	120	120	З П, Л	- -	120 100	120 100	-	80	-	80	-

Вносять переважно восени з заробкою у ґрунт не менш, ніж на 12 см. Можливе кореневе підживлення у весняний період

Натрієва/кальцієва/аміачна селітра

📅 15 липня – 1 вересня
1 листопада – 15 лютого

Вносять під час сівби та у підживлення. Кореневе підживлення проводиться весною або в першій половині літа.

Сечовина (карбамід)

📅 15 липня – 30 вересня
1 грудня – 15 лютого

Вносять за кореневого підживлення рослин весною або в першій половині літа; позакореневого підживлення — в критичні фази розвитку рослин; на глинистих ґрунтах — восени під оранку.

КАС (карбамід-аміачна суміш)

📅 15 липня – 30 вересня
1 грудня – 15 лютого

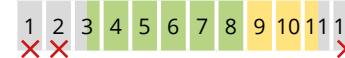

Використовують для основного внесення, кореневого та позакореневого підживлення

Періоди, в які внесення органічних добрив є небажаними

Рідкі органічні добрива

📅 15 листопада – 15 березня

Тверді органічні добрива — Посівні площі

📅 1 червня – 31 липня

15 листопада – 15 березня

Це видання календаря-інфографіки виготовлено в межах Ініціативи з розвитку екологічної політики й адвокації в Україні, що здійснюється Міжнародним фондом "Відродження" за фінансової підтримки Швеції.

Запрошуємо вас долучитись до нашої фермерської фейсбук спільноти

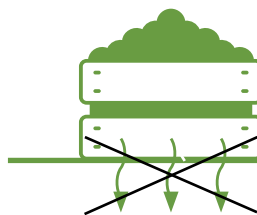
Кодекс кращих сільськогосподарських практик

Відкритий онлайн-курс «Екопрактики для сільського господарства та громад»

Правила зберігання гною

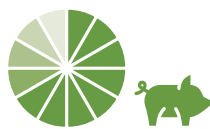
Гній має зберігатися на спеціально облаштованих майданчиках, у бункерах, контейнерах, холодильних установках або інших герметичних конструкціях, що запобігають його потраплянню у ґрунт та водні об'єкти.

Залежно від походження гній до того як бути використаним має зберігатись на таких герметичних майданчиках, чи у конструкціях протягом тривалого періоду, наприклад:

4-8 місяців для гною ВРХ

8-12 місяців для гною свиней

від 6 місяців для гною овець та кіз

6-12 місяців для посліду птиці

Сільськогоспвиробник зберігаючи гній на земельних ділянках має:

- зберігати гній на водонепроникній основі щонайменше 3 місяці перед внесенням його на поле. Це не стосується твердого гною з глибокою підстилкою, підстилки, що використовується з дренажною системою, яка відділяє сечу від твердого гною, та умов утримання тварин без продукування сечі (при використанні більше 6 підстилок на день) — із зазначенням кількості використаної підстилки та числа утримуваних тварин;
- протягом 8 місяців використати гній із сховища на полі з моменту його вивезення. Повторне облаштування сховища на тому ж місці можливе через 4 роки;
- вести облік дати вивезення гною чи компосту та місць їх зберігання на полі.

Норми застосування гною

Весняно-літня норма внесення азоту (кг/га сіючих речовин)

Позначення З — західний
П — правобережний
Л — лівобережний

Культура	Полісся	Лісостеп			Степ
		З	П	Л	
Зернові					
Пшениця озима	100	100	100	90	70
Жито озиме	90	90	80	90	60
Ячмінь ярий	100	100	80	80	20
Кукурудза на зерно	120	120	100	70	20
Овес	100	100	80	60	20
Просо	90	90	70	70	20
Гречка	80	80	70	70	20
Горox	60	60	50	50	20
Соняшник	90	90	90	60	20
Трав'яні та кормові					
Кормові коренеплоди	170	170	90	75	30
Кукурудза на силос	140	140	120	60	20
Однорічні трави	140	140	120	90	-

Вид добрива	Вміст азоту (N) у речовині, кг/т	Норма внесення, не більше т/га
Гній підстилковий ВРХ	5	34
Гній рідкий (безпідстилковий) ВРХ	3,7	46
Рідка фракція неосвітлена ВРХ	1,6	106
Рідка фракція освітлена ВРХ	0,6	283
Тверда фракція гною ВРХ	3,7	46
Гній рідкий (безпідстилковий) свиней	3,4	50
Рідка фракція неосвітлена свиней	1,9	89
Рідка фракція освітлена свиней	0,4	425
Тверда фракція гною свиней	6,0	28
Пташиний послід:		
курячий	13	13
качиний	9	19
гусячий	6	28
індичий	6	28

Злакові багаторічні трави	120	120	100	100	80
Бобові багаторічні трави	60	60	50	50	50
Сіножаті	150	150	100	100	80
Пасовища	160	160	150	150	100
Овочеві					
Буряки цукрові	160	160	90	70	50
Картопля	130	130	100	40	20
Томати	100	100	80	80	70
Огірки	120	120	120	120	80
Морква	130	130	120	90	30
Капуста	140	140	140	90	40
Цибуля	110	110	100	100	30
Буряки столові	120	120	100	100	-

ЧЕРВЕНЬ

ЛИПЕНЬ

СЕРПЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Запрошуємо вас долучитись до нашої фермерської фейсбук спільноти

Кодекс кращих сільськогосподарських практик

Відкритий онлайн-курс «Екопрактики для сільського господарства та громад»

Після збору основного урожаю восени доброю практикою є висаджування покривних культур та підтримка рослинного покриву, особливо у дощовий період. Рясні опади та сильний вітер на ділянках з відкритим ґрунтом сильно посилює водну й вітрову ерозії землі. Через це якість ґрунту знижується, а поживні елементи вимиваються у місцеві водні об'єкти.

Якщо для покривних культур використати рослини-сидерати то поживні елементи в ґрунті можна не тільки зберегти, але й збільшити природним шляхом їх вміст. А рештки рослин можна використати для мульчування та збереження вологи землі.

Популярні культури-сидерати

Бобові

Люпин

Гірчиця

Ріпак

Люцерна

Фацелія

Жито

Овес

Пшениця

Втрати поживних елементів та забруднення водойм може відбуватись через занадто близьке розташування господарств та угідь до річок, озер та інших водойм. Для того щоб запобігти такій проблемі виділяються прибережні захисні смуги вздовж берегів річок та навколо водойм уздовж урізу води.

Ширина прибережних захисних смуг залежить від величини водного об'єкту, а також від ухилу поверхні — чим крутішим є схил тим ширшою має бути захисна смуга.

Осіньна норма внесення азоту (кг/га діючих речовин)

Позначення З — західний
П — правобережний
Л — лівобережний

Культура	Полісся	Лісостеп			Степ
		З	П	Л	
Зернові					
Пшениця озима	40	40	30	30	30
Жито озиме	30	30	20	-	20
Ячмінь ярий	-	-	-	-	50
Кукурудза на зерно	-	-	-	30	60
Овес	-	-	-	20	40
Просо	-	-	-	-	30
Гречка	-	-	-	-	40
Горox	-	-	-	-	20
Соняшник	-	-	-	30	60
Трав'яні та кормові					
Кормові коренеплоди	-	-	75	90	130
Кукурудза на силос	-	-	-	60	80
Однорічні трави	-	-	-	30	90

Ширина прибережних захисних смуг має бути щонайменше:

25 метрів

для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менше 3 гектарів

50 метрів

для середніх річок, водосховищ на них та ставків площею більше 3 гектарів

100 метрів

для великих річок, водосховищ на них та озер

У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах не можна:

розорювати землі*, а також садівництво та городництво

зберігання та застосування пестицидів й добрив

облаштовувати місця для утримання худоби

влаштовувати гноєсховища, скотомогильники тощо

* — крім підготовки ґрунту для залуження і заліснення

ВЕРЕСЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29

30

ЖОВТЕНЬ

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ЛИСТОПАД

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Злакові багаторічні трави	-	-	-	-	-
Бобові багаторічні трави	-	-	-	-	-
Сіножаті	-	-	-	-	-
Пасовища	-	-	-	-	-
Овочеві					
Буряки цукрові	-	-	60	80	90
Картопля	-	-	-	60	60
Томати	-	-	-	-	-
Огірки	-	-	-	-	30
Морква	-	-	-	30	70
Капуста	-	-	-	50	90
Цибуля	-	-	-	-	60
Буряки столові	-	-	-	-	80

Запрошуємо вас долучитись до нашої фермерської фейсбук спільноти

Кодекс кращих сільськогосподарських практик

Відкритий онлайн-курс «Екопрактики для сільського господарства та громад»

Втрата поживних речовин відбувається через вимивання добрив у воду на схилах. Відтак для територій з різним ухилом поверхні існують свої правила щодо застосування добрив.

Правила внесення добрив на землях, які розташовані на крутих схилах

Внесення азотних добрив в ґрунт заборонено. Можливе лише позакожене підживлення у критичні фази росту та розвитку рослин. Сівозміни застосовують з рівним співвідношенням зернових і багаторічних трав.

Для постійних пасовищ на схилах $>7^\circ$ одноразова доза застосування добрив не має перевищувати 80 кг N/га.

Випас худоби на схилах має бути організований таким чином, щоб попередити пошкодження дернини.

Пасовища, ухил $>7^\circ$

Орні землі, ухил $>3^\circ$

Орні землі, ухил $>5^\circ$

Орні землі, ухил $>7^\circ$

Для запобігання втрат сполук нітрогену обов'язковими агротехнічними заходами є: заробка добрив у ґрунт не пізніше 12 годин після їх внесення врозкид на поверхню ґрунту; підживлення рослин лише у критичні фази їх росту та розвитку.

Необхідне застосування сівозміни з переважанням зернових, злакових і бобових культур, а також висаджування багаторічних і однорічних трав.

Забороняється розорювання схилів крутизою понад 7 градусів (крім ділянок для залуження, залісення та здійснення ґрунтозахисних заходів).

З метою запобігання втрати нітрогену на схилових землях необхідно застосовувати протиерозійні заходи: контурні борозни, щільвання, кротування, залишення стерні, вирощування в сівозміні багаторічних трав.

Річна норма внесення азоту (кг/га діючих речовин)

Позначення З — західний
П — правобережний
Л — лівобережний
💧 — на зрошувальних землях

Культура	Полісся	Лісостеп			Степ
		З	П	Л	
Зернові					
Пшениця озима	140	140	130	120	100
		💧 160			💧 160
Жито озиме	120	120	100	90	80
Ячмінь ярий	100	100	80	80	70
Кукурудза на зерно	120	120	100	100	80
		💧 170			💧 170
Овес	100	100	80	80	60
Просо	90	90	70	70	50
Гречка	80	80	70	70	60
Горox	60	60	50	50	40
Соняшник	90	90	90	90	80
Рис	-	-	-	-	💧 160
Трав'яні, кормові					
Кормові коренеплоди	170	170	165	165	160
		💧 160			💧 170

Засвоєння поживних елементів з добрив в ґрунті залежить від погодних умов, вологості землі, тощо. З перезволоженого, затопленого, замерзлого або вкритого снігом ґрунту більша частина добрив дуже швидко виміється, і крім того що поживні речовини не засвояться рослинами, вони ще й стануть причиною забруднення води у цій місцевості.

Правила внесення азотних добрив на перезволожених, мерзлих, вкритих снігом ґрунтах

ЗАБОРОНЕНО

Застосування азотних добрив

ЗАБОРОНЕНО

Випас чи утримання сільськогосподарських тварин

Внесення азотних добрив **МОЖЛИВЕ ЛИШЕ** для підживлення озимих культур та глибині промерзання менше 8 см

ГРУДЕНЬ

Пн	Вв	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд	Пн	Вв	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
						1	1	2	3	4	5	6	7
2	3	4	5	6	7	8	8	9	10	11	12	13	14
9	10	11	12	13	14	15	15	16	17	18	19	20	21
16	17	18	19	20	21	22	22	23	24	25	26	27	28
23	24	25	26	27	28	29	29	30	31				
30	31												

СІЧЕНЬ 2024

Кукурудза на силос	140	140	120	120	100
		💧 150		💧 165	
Однорічні трави	140	140	120	120	90
Злакові багаторічні трави	120	120	100	100	80
		💧 120		💧 100	
Бобові багаторічні трави	60	60	50	50	50
		💧 80		💧 60	
Сіножаті	150	150	100	100	80
Пасовища	160	160	150	150	100
Овочеві					
Буряки цукрові	160	160	150	150	140
		💧 160		💧 170	
Картопля	130	130	100	100	80
		💧 120		💧 100	
Томати	100	100	80	80	70
		💧 120		💧 120	
Огірки	120	120	120	120	110
		💧 120		💧 120	
Морква	130	130	120	120	100
Капуста	140	140	140	140	130
		💧 120		💧 140	
Цибуля	110	110	100	100	92
		💧 90		💧 120	
Буряки столові	120	120	100	100	80

**Відкритий онлайн-курс
«Екопрактики для сільського
господарства та громад»**

**Кодекс кращих
сільськогосподарських
практик**

**Запрошуємо вас долучитись
до нашої фермерської
фейсбук спільноти**

Це видання календаря-інфографіки виготовлено в межах Ініціативи з розвитку екологічної політики й адвокації в Україні, що здійснюється Міжнародним фондом "Відродження" за фінансової підтримки Швеції.

Думки, висновки чи рекомендації належать авторам/авторкам цього видання календаря-інфографіки і не обов'язково відображають погляди Уряду Швеції. Відповідальність за зміст публікації несе виключно ГО Екодія.

 ecoaction.org.ua
 info@ecoaction.org.ua

Розповсюджується безкоштовно
Наклад: 100 екземплярів
Видавництво: ТОВ «Фастпринт»

